

1952: verkiezingen op 25 juni

Waarom werd pas in 1952 een links-rechts-verdeling zichtbaar? En wat wordt er eigenlijk bedoeld met links en rechts?

Politieke verhoudingen in 1952

Indonesië was in 1949 onafhankelijk geworden, dus deze kwestie speelde geen rol meer bij de verkiezingen. De belangrijkste vraag was welke rol de overheid moest spelen bij de opbouw van de economie. De [ARP](#) gaf met haar verkiezingsaffiche aan dat Nederland tot een gezond land kon uitgroeien (mooi bladerdek van de boom) als de ARP aan de macht zou komen (de wortels van de boom).

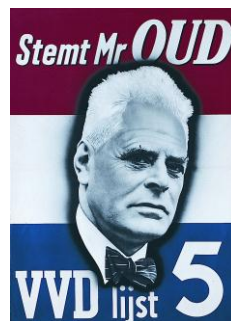
Een klassieke links-rechts-verdeling werd zichtbaar. De [PvdA](#) haalde de econoom Keynes aan: de overheid had een belangrijke taak in het op gang brengen van de economie. Ook stond de PvdA een uitbouw van de verzorgingsstaat voor. De VVD, de ARP en de CHU waarschuwden juist tegen 'de opeenstapeling van macht in de overheidshand'.

De Koude Oorlog tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie was ook in Europa duidelijk merkbaar. Nederland was een goede bondgenoot van de Verenigde Staten en sloot zich in 1949 aan bij de NAVO. Het communisme kon in het hele land op weinig

sympathie rekenen. De [CPN](#) verloor twee zetels.

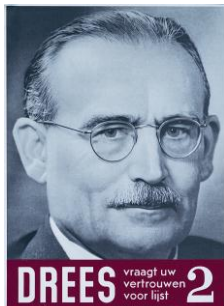
De [KVP](#) en de PvdA behaalden deze verkiezingen hetzelfde aantal stemmen. Dit werd door de sociaaldemocratische krant *Het vrije volk* gepresenteerd als 'de doorbraak': een politieke aardverschuiving waarbij de confessionele politiek een geduchte tegenstander bleek te hebben. Voor de eerste keer was de KVP niet meer de grootste partij. Toch speelde religie nog een belangrijke rol in de politiek. De [VVD](#) wilde onder leiding van Oud graag een samenwerking aangaan met de protestants-christelijke ARP en [CHU](#). Op die manier hoopte Oud tegenwicht te kunnen bieden tegen de rooms-roden. Samenwerking met de liberale (en onconfessionele) VVD ging de ARP en de CHU nog iets te ver. Deze verzuilde scheidslijnen zag je ook terug bij de media. Confessionele kranten zoals *Trouw* weigerden VVD-advertenties op te nemen.

Verkiezingen in 1952

De KVP worstelde met de vraag hoe groot de rol van de overheid moest en mocht zijn. Er kwam een groep binnen de KVP-aanhang die zich fel tegen 'groeiende collectivisering van de samenleving' verzette en samenwerking met de PvdA afwees. Een andere groep binnen de KVP-aanhang, waarbij de katholieke arbeidersbeweging het voortouw nam, riep juist op de ingezette sociaaldemocratische koers te volgen. De PvdA maakte gebruik van de onduidelijkheid binnen het KVP en kreeg het voor elkaar om steun te verwerven in

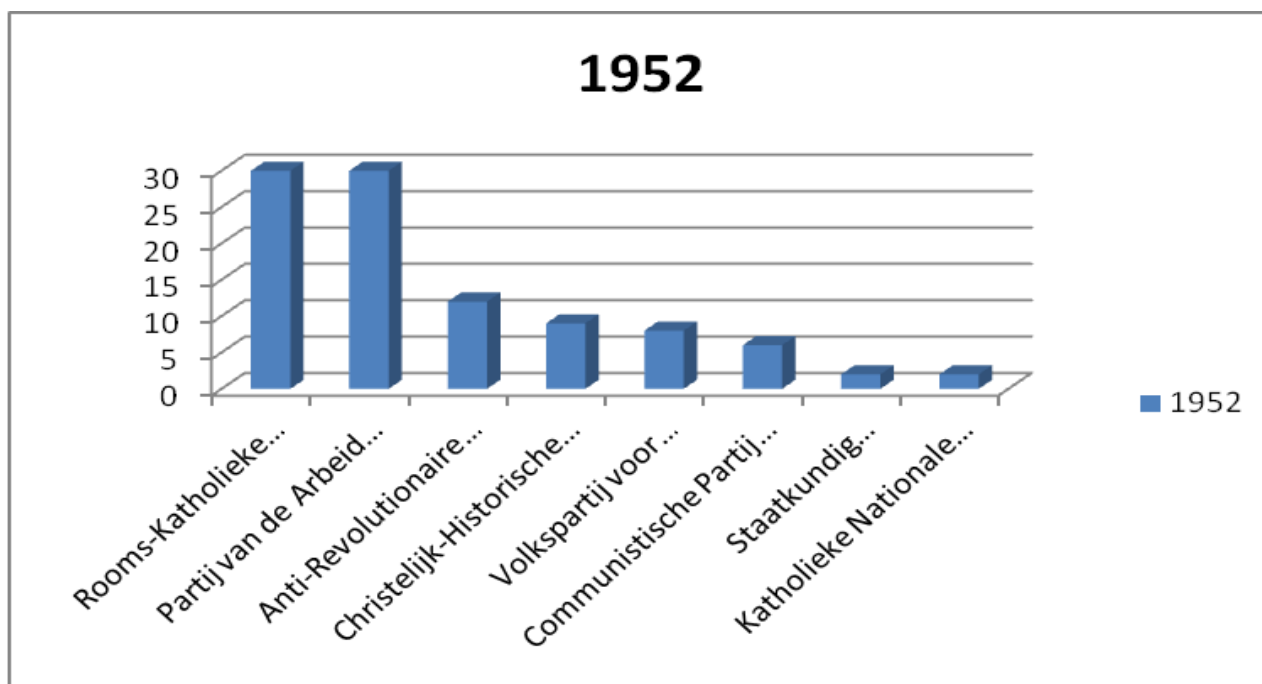
Brabantse arbeiderswijken. Drees werd in de campagne naar voren geschoven als stabiele burgervader. De PvdA kreeg bij deze verkiezingen drie zetels meer dan bij de voorgaande verkiezingen.

De VVD wilde niet toetreden tot een kabinet waaraan ook de KVP en de PvdA deelnamen. De liberalen waren immers 'geen gevelversiering' voor een kabinet dat andere standpunten dan die van de VVD uitdroeg.

Wist je dat:

- ... er voor de eerste keer een informateur zich ging bemoeien met de kabinetsformatie?
- ... de verkiezingsuitslagen voor de eerste keer rechtstreeks op televisie werden uitgezonden?

Dit leidde tot het kabinet Drees II (KVP, PvdA, CHU, ARP, totaal 81 zetels).